

State of the Art VN Verdrag

Inleiding

Eind 2006 is het 'Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' door de Verenigde Naties aangenomen (VN, 2006). Nederland heeft het verdrag nog niet geratificeerd maar werkt daar wel naar toe. Het is de bedoeling dat er nog in 2009 een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer wordt gestuurd (VWS, 2009). Om de implementatie van het verdrag in Nederland zo kansrijk mogelijk te laten zijn, wordt het van belang gevonden een State of the Art onderzoek uit te voeren, dat wil zeggen een onderzoek waarin op een toegankelijke manier in beeld wordt gebracht wat de huidige stand van zaken is op de terreinen waar het VN-verdrag betrekking op heeft, over welke rechten het precies gaat en welke veranderingen er voor de uitvoering van het verdrag nodig zijn. Tot dat laatste behoort ook het opzetten van een systeem van monitoring van zowel het implementatieproces als de effecten van de uitvoering van het verdrag. De Coalitie voor Inclusie doet hierbij een voorstel voor dit State of the Art onderzoek.

Doel en vragen van het onderzoek

Doel van het onderzoek is het voorbereiden en faciliteren van de implementatie van het VN-verdrag in Nederland. De onderzoeksvragen zijn de volgende:

1. Hoe is het in Nederland gesteld met de rechten van personen met een handicap op de domeinen van het VN-verdrag (onderwijs, arbeid, toegankelijkheid, zeggenschap, gezondheidszorg, e.d.)? Is er toegevoegde waarde van het VN-verdrag voor domeinen?
2. Hoe is het gesteld met de Nederlandse wetgeving die deze rechten ondersteunt: hoe werkt de wetgeving en als ze niet werkt, wat is daarvan de reden?
  - 2.1. Wat is er aan wetgeving die voldoet aan het verdrag?
  - 2.2. Wat is er aan wetgeving die beter ingezet kan worden dan nu gebeurt?
  - 2.3. Wat voor cijfers en data zijn nodig om zichtbaar te maken wat voor ontwikkelingen er in de wetgeving plaatsvinden?
  - 2.4. Wat is het gevoel dat mensen bij de (toepassing van) de huidige wet- en regelgeving hebben? (Bijvoorbeeld: geven zij de moed op?)
3. Wat voor veranderingen zijn nodig opdat aan het VN-verdrag wordt voldaan?
  - 3.1. Wat moet er worden gedaan in de sfeer van wetgeving (bijvoorbeeld uitbreiding van de WGBH/CZ)?
  - 3.2. Wat moet er worden opgezet om proces en effecten van implementatie van het verdrag te monitoren?

3.3. Wat moet er verder worden gedaan? (Bijvoorbeeld op het terrein van voorlichting).

Bij de beantwoording van de eerste twee vragen worden zeker ook meegenomen de eventuele discrepanties tussen beleid en praktijk. Die zullen zichtbaar gemaakt worden. Zo is er op juridisch gebied in ons land een zeker handhavingsbeleid, maar feitelijk wordt dat niet consequent uitgevoerd. Zie bijvoorbeeld de acceptatie van het plaatsen van stoelen op het terras van een café op een wijze waardoor de toegang voor rolstoelen wordt versperd.

Een ander voorbeeld van discrepantie is het belijden van zeggenschap en participatie en tegelijkertijd bij het afschaffen van stemmachines voor blinden, waardoor zij niet zelf meer kunnen stemmen, zeggen: 'De kieswet geeft geen ruimte om af te wijken' (staatssecretaris). Dit kan ervoor pleiten om wetten een hardheidsclausule te geven die zorgt dat bestuurders zich niet kunnen verschuilen (soort van inclusiviteitsparagraaf). Deze suggestie of aanbeveling kan dan gevoegd worden in de beantwoording van vraag 3.1.

Een laatste voorbeeld van genoemde discrepantie is enerzijds de brede wens tot optimale participatie van kinderen met een beperking in het reguliere onderwijs en de daaruit voortvloeiende persoonsgebonden financiering, anderzijds de grote moeite die het ouders kost (en de 'gevechten' die moeten worden geleverd) om daadwerkelijke deelname aan regulier (vooral voortgezet) onderwijs voor hun kind te realiseren, c.q. af te dwingen. Die 'gevechten' worden in beeld gebracht (casuïstiek).

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen zal zeker ook een relatie worden gelegd met de huidige visie en opvattingen over de zorg en ondersteuning aan mensen met een handicap. In Nederland zijn deze onder andere neergelegd in het Visiedocument Kwaliteitskader Gehandicapten (VGN, 2007), internationaal in de AAMR-definitie (Luckasson, 2002; Buntinx, 2003) en de ICF (WHO-FIC Collaborating Centre, 2002).

Voor de monitoring van het proces en de resultaten van de implementatie van het VN-verdrag (beantwoording vraag 3.2) worden parameters ontwikkeld. Bijvoorbeeld:

- Op het niveau van leefdoelgebieden: in hoeverre is Nederland er in geslaagd om mensen te integreren in de samenleving? Concreet: participatiegraad in (reguliere) arbeid, onderwijs, e.d.
- Mate van sociale cohesie.
- Fysieke toegankelijkheid (bouwvoorschriften, gemeentelijke regels).
- Etc.

Harde cijfers en statistieken om deze parameters in te vullen, zijn lang niet overal beschikbaar. Onderzoeksbureaus van de overheid (CBS, SCP) verzamelen geen data volgens een vast systeem. Wel worden data over participatie verzameld in grootschalige onderzoeken met een sterk ad hoc karakter (NIVEL, SCP).

Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek wordt uitgevoerd door (een deel van de) leden van de werkgroep die – functionerend binnen de grotere groep van organisaties en mensen die de conferentie in het najaar van 2009 voorbereiden – onderhavig voorstel heeft ontwikkeld. Martin Schuurman, Kalliope Consult is penvoerder.